

HABRUTA NIGHT

BKLYN: MONDAY

8•5•19 | 8 PM

@ SHAARE ZION

DEAL: TUESDAY

8•6•19 | 8 PM

@ DEAL SHUL

**Tonight's learning is dedicated
L'Refuah Shelema Refael David Ben Claudie**

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

“

Topic:

TISHA B'AV

”

TOPIC DISCUSSION:

What's the feeling one should have on the day of Tisha B'Av?

Why at mid-day does the mourning slow down, if the Bet Hamikdash was still being burnt?

תענית דף כו:

On the Ninth of Av it was decreed upon our ancestors that they would all die in the wilderness and not enter Eretz Yisrael; and the Temple was destroyed the first time, in the days of Nebuchadnezzar, and the second time, by the Romans; and Beitar was captured; and the city of Jerusalem was plowed, as a sign that it would never be rebuilt.

"When the month of Av enters, we reduce our joy..."

Rav Pappa said: Therefore, in the case of a Jew who has litigation with a gentile, let him avoid him in the month of Av, when the Jews fortune is bad, and he should make himself available in Adar, when his fortune is good.

בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה, ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.

משנכנס אב ממעטין בשמחה.

גמ' כט: אמר רב פפא הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה, ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה.

Does this apply to the entire month of av, or just till Tisha B'Av?

משנה ברורה

The entire month, if not possible, push it off till after Tisha B'Av.

או"ח תקנ"א: עד ר"ח אלול, ועכ"פ עד אחר תשעה באב. ממעטין בשמחה:

חזון עובדיה

The custom is not to have meat or wine from the day after Rosh Hodesh Av. This ruling extends to chicken as well.

One is allowed to drink wine of havdallah.

אף על פי שיש נוהגים להחמיר על עצמם שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין החל מליל י"ז בתמוז עד אחר ט' באב, מכל מקום המנהג הפשוט בירושלים ובארץ ישראל שלא להמנע מאכילת בשר אלא מיום שאחר ראש חודש אב, ואסורים אף בבשר עוף.

מותר לשתות יין של הבדלה

לששון ולשמחה

א. בדיני ומנהגי האבילות הנוהגים בימי "בין המצרים" מצינו סדר של "מוסיף והולך". מעט מנהגי אבילות - שאינם משורת הדין - נוהגים כבר מתחילת שלשת השבועות, ומוסיפין והולכים בתשעת הימים, וביתר חומרה בשבוע שחל בו ט' באב, ושוב נוספת אבילות בערב תשעה באב, ופסגת האבילות היא ביום החורבן עצמו בו נשרף בית מקדשנו. ומאד יפלא, שב"תשעה באב" עצמו לאחר חצות היום, הזמן שהיה ראוי לנהוג בו את תוקף חומר האבילות, מפני שאז הציתו את האש במקדש, דוקא אז הקלו עלינו חז"ל במה שלא הקלו קודם לכן בשחרית - להתעטף בטלית ולהניח תפילין, וכן יושבים על כסאות ולא על הארץ וכד'. במ"ב סימן תקנ"ה ס"ק א' פירש בשם

If you follow the laws of the three weeks and its stages, it seems to follow a sequence from lenient to strict.

We don't have parties during the three weeks, then comes the 9 days; we don't eat meat or drink wine and then comes Tisha B'Av we don't eat at all. This is all to mourn of the destruction that took place on Tisha B'Av.

When do we stop the mourning? By midday of Tisha B'Av, we get up from the floor, we start putting tefillin by mincha, wasn't the peak of the fire then, the destruction happened at that time, should we not be mourning the most at that time?

הלכות תשעה באב סימן תקנ

ג משנה מגלה ה' וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, (ז) ואין צריך להפסיק בהם מבעוד יום: ג (ג) (ח) יקבל ארבעה צומות הללו אם חלו להיות בשבת (ט) נדחין לאחר השבת: הגה (י) ואם חלו (ד) [ד] בערב שבת, משנה ברורה

במשנה באב, אלא מותר בהם באכילה ושתייה בלילה: ג (ח) כל בשבת, כמו שקתוב סימן תכח סעיף ב: (ט) נדחין לאחר ארבעה צומות. 'כל' לאו דוקא, דלעולם אין עשרה בטבת חל השבת. ולא קדם, (יא) דאקדומי פרעניתא לא מקדמינן: (י) ואם שער הצידין (יא) גמרא:

הלכות תשעה באב סימן תקנב

לסגף עצמו ויודע בעצמו שאין התענית מדיק לו ומחמיר על עצמו, נקרא קדוש, בן יתא לי: י' לאם חל תשעה באב באחד בשבת, או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת, (כג) אוכל (יא) [יא] כשר בסעודת חברים (מ"א). בספר בכור-שור חולק על זה, ודעתו דמי שרגיל בכל שבת לסעד סעודה זו עם חבריו ומנדעיו ומונע בשבת זו, הרי לה כאבלות פרהקטא. ולכלי שלקא מותר לאכל עם בני-ביתו ויכול לברך בזמן פיון שהוא שבת [א"ר]. ואם חל מילה (כא) באותו שבת יעשה הסעודה קדם מנחה: (כד) מבעוד יום. הינו (כג) קדם שקיעה. וכן הו'ודיע זה להמון, שלא יטעו שהוא כשאר שבת: יא (כה) וארע ערב תשעה באב משנה ברורה

שברך ברבת-המון וגם התפלל מנחה באמצע: י' (כג) אוכל כשר. ואסור (ט) למנע ממנו, אף-על-גב דאין חיוב לאכל כשר בשבת, מקל מקום פיון שנמנע משום אבל עברה היא. והנה אף דכתב המחבר 'כסעודת שלמה, מקל מקום ישוב (כ) בדאבון-נפש שלא יתנג בשמחה, ולכן לא ישב בסעודת חברים (מ"א). בספר בכור-שור חולק על זה, ודעתו דמי שרגיל בכל שבת לסעד סעודה זו עם חבריו ומנדעיו ומונע בשבת זו, הרי לה כאבלות פרהקטא. ולכלי שלקא מותר לאכל עם בני-ביתו ויכול לברך בזמן פיון שהוא שבת [א"ר]. ואם חל מילה (כא) באותו שבת יעשה הסעודה קדם מנחה: (כד) מבעוד יום. הינו (כג) קדם שקיעה. וכן הו'ודיע זה להמון, שלא יטעו שהוא כשאר שבת: יא (כה) וארע ערב תשעה באב משנה ברורה

הלכות תשעה באב סימן תקנד

הנהגה ה' ודמיון קטן ו טור בשם אביו הרא"ש מלשון הפוסקא ושון סבב רמב"ם הלכות תשעה באב סימן תקנד

חוקב: יט (לט) מותר בכלל אסור וכו'. דהא איתא בבבליא 'ומעלה על שלחנו ואינו מונע עצמו משום דבר', והישראלים סבירא להו דהניו שבת זו קבובי מוחו כרגל, הנהגה כרגל דברים שבצנצא, ולפי זה אסור גם-כן לרחץ נדיו בחמין, שגם זה קרוי צנצא: (מ) וכן נהגין. ומקרי (מה) השמש: דברים שבצנצא נהג. אכן אם ארע ליל טבילה בשבת זו, הביא הפגן-אברהם בשם השל"ה דיש לסמוך בזה על דעה הראשונה, וטובלת ומשקשת, ויש מחמירין גם בזה. וצנן במי-אדם שקסב, דבין דקליל טבילה הוא מצות עונה יש לסמוך קנה על המחמירין, והרמ"א שקטב דנהגין לאסור הינו במקום שאין כאן מצות עונה, מה שאין כן בליל טבילה, (מו) צנן שם בנשמת-אדם. וצנן בבאור הגר"א דמשמע מנה גם-כן והוא מצדו להלכה קדצת המחבר, ואם-כן יש לסמוך להקל על-קל-פנים בליל טבילה: כ (מא) אין שאלת שלום וכו'. והוא הדין לומר לו 'צפרא טבא' (מו) גמי אסור. והוא הדין לשלם דורון לחברו בתשעה באב

Halacha 1: whenever one of the four fasts falls out on shabbat we push the fast to Sunday, since we do not want to bring suffering closer.

Halacha 2: since the fast will be Sunday, the rules of Seuda Hamafseket are not limited. One is allowed to have meat or drink winem since its shabbat.

Halacha 3: According to Maran, if tisha b'av fast gets pushed off to Sunday, one does not have to refrain from his regular shabbat activities.

Thoughtful question:

שבט הלוי חלק ו סימן ע

יג — ענין קטן שנעשה בן י"ג בעשירי בלח ובשבת שהי
טיב עדין קטן אם חייב להטענות או נימא דהטענות
יום ראשון רק בגדר השלומים וכיון שלא הייב בעיקר
אינו חייב בהטענות. עיין בהשבת אבני נזר או"ח סי' תכ"ז
שנוטה להקטן שא"ל להטענות, אבל כחצוי בשו"ת שבע הלוי
ח"ד סי' ע"ב אזה צ"י דהעיקר בזה בהגאון מהרש"ם ח"ג
סי' שס"ג דחייב דכיון דחכמים קבעו להטענות לצור משיקרא
קך קבעו לכל מי שחייב במלות יע"ש — וכך ראיתי מוצא
בשם השיב דברי מלבי"ל — וע"ש לקמן סימן ע"א בזה.

A boy turns thirteen on the tenth of av, which on a normal year would be a day after tisha b' av and would not have to fast. But this year we all will be fasting on the 10th of av, is the boy required to fast.

Some may want to explain the question with the following understanding: is the fast on Sunday a make up fast for shabbat or a totally new fast established by the rabbis on Sunday.

To which according to the latter, the boy should have to fast.

There have been those that were lenient but Rabbi Vosner writes that the rabbis established anyone capable on fasting on this is obligated to join the tzibur in the fast, for this reason the boy must fast.

מכות כד.

dwelt in such security and calm, **לְעוֹשֵׁי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת בְּמֵה וּבְמֵה**, — then **for those who do His will, how much more so**; how much greater reward can they expect!^[2]

בֵּינָן לִירוּשָׁלַיִם — **On another occasion they** [the four Sages of the previous story] **were coming up to Jerusalem** after the destruction of the Temple. **בֵּינָן לִירוּשָׁלַיִם** — **When they reached the Mount of Tzofim** ^[3] and were able to see the city of Jerusalem in its destruction, **they rent their garments.** ^[4] **בֵּינָן שֶׁהִגִּיעוּ** — **When they came to the Temple Mount** **הִתְחִילוּ הֵן בּוֹכִין** — **and they started to weep.** **מִפְּנֵי מָה אֵתָּה** — **They said to him: אָמְרוּ לוֹ** — **But R' Akiva smiled.** **מִצַּחֵק** — **For what reason are you smiling?** **אָמַר לָהֶם מִפְּנֵי מָה אַתֶּם בּוֹכִים** — **He replied to them: אָמְרוּ לוֹ מִקּוֹם שֶׁכָּתוּב בּוֹ „וְהָזַר הַקָּרֵב יוֹמֵת”** — **They said to him: A place about which it is written: the non-Kohen who approaches shall die,** ^[5] **וְלֹא נִבְּחָה „שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ-בּוֹ” וְעַכְשָׁיו** — **and now foxes prowl over it!** ^[6] **Should we not weep?**

R' Akiva then explained why he was smiling:

דְּכָתִיב — **He said to them: לְכָף אֲנִי מִצַּחֵק** — **For this very reason I am smiling,** **אָמַר לָהֶן** — **for it is written:** ^[7] **„וְאָעִידָה לִי עֲדִים נְאֻמָּנִים אֶת אֹרְיָה הַכֹּהֵן וְאֶת-זְכַרְיָהוּ [וְ] בֶן יִבְרָכְיָהוּ”** — **I will summon trustworthy witnesses for Myself;** [the two prophets] **Uriah the Kohen and Zechariah ben Yeverechiah.** **וְכִי מָה עֵינֵן אֹרְיָה אֶצֶל זְכַרְיָה** — **Now, what connection does Uriah have with Zechariah? אֹרְיָה בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְזְכַרְיָה בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי** — **Uriah prophesied during the era of the First Temple,** ^[8] **וְזְכַרְיָה בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי** — **Uriah prophesied during the era of the Second Temple;** ^[9] **וְלָמָּה הִזְכִּירוּ יוֹדֵי הַכְּתוּב** — **why then are they mentioned together? אֶלָּא תִּלְתָּה הַכְּתוּב** — **Rather, by mentioning the two prophets together Scripture made the prophecy of Zechariah dependent upon the prophecy of Uriah.** ^[10] **„לִכֵּן בְּגִלְלָכֶם צִיּוֹן שָׂדֵה תִּחְרַשׁ [וּגוֹר]”** — **In the prophecy of Uriah it is written: „Therefore, because of you, Zion will be plowed over like a field [etc.]; Jerusalem will become heaps of rubble and the Temple Mount will become like stone heaps in the forest.** ^[11] **„עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחֲבוֹת”** ^[12] — **In the prophecy of Zechariah it is written: „Old men and old women will once again sit in the streets of Jerusalem.**

R' Akiva concludes:

עַד שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה נְבוֹאָתוֹ שֶׁל אֹרְיָה — **As long as the prophecy of Uriah had not been fulfilled,** **שֶׁלֹּא תִתְקַיֵּם נְבוֹאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה** — **I had feared זְכַרְיָה** — **that the prophecy of Zechariah would not be fulfilled.** **עַכְשָׁיו שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוֹאָתוֹ שֶׁל אֹרְיָה** — **Now that the prophecy of Uriah has been fulfilled,** **וְיִרוּשָׁלַיִם וְהַר הַבַּיִת שֶׁנִּבְנוּ אֵינָם** — **and Jerusalem and the Temple Mount are totally desolate,** **בְּיָדוֹעַ שֶׁנְּבוֹאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה מִתְקַיְּמָה** — **it is certain that the prophecy of Zechariah will be fulfilled.** ^[13]

The Rabbis accepted R' Akiva's reasoning:

בְּלִשׁוֹן הַזֶּה אָמְרוּ לוֹ — **They** (R' Akiva's colleagues) **thereupon said to him these words:** **אָמַר לָהֶם** — **Akiva, you have comforted us; Akiva, you have comforted us.** ^[14]

בנא בתרא צט.

מתקוף לה רב איש ודלמא שלחופי הוו משלחפי (6) כיצד הן עומדין רבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר פניהם איש אל אחיו וחד אמר פניהם לבית ולמ"ד פניהם איש אל אחיו הא כתיב (7) ופניהם לבית לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ופניהם לבית הא כתיב (8) ופניהם איש אל אחיו דמצדדי אצדודי דתניא אונקלוס הגר אמר כרובים (9) מעשה צעצועים הן ומצודדים פניהם כתלמיד הנפטר מרבו: "מי שיש לו בור לפניו מביתו של חבירו נכנס בשעה

The Gemara does not respond to these challenges and turns instead to discussing the positioning of the cherubim themselves:

רבי — **How did [the cherubim] stand**, i.e. in which direction did they face? — **יוחנן ור' אלעזר** — **One says:** פניהם — **They stood with their faces toward one another**, as it states:^[10] *with their faces toward one another*. — **וחד אמר** — **And the other one says:** פניהם לבית — **Their faces were pointed toward the House**, i.e. eastward towards the Holy, as it states:^[11] *with their faces toward the House*.

The Gemara asks how each view explains the verse that seems to accord with the opposing opinion:

— **ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו** — **And according to the one who says that they stood with their faces toward one another,** — **הא כתיב, ופניהם לבית,** — **but it is written: with their faces toward the House.** — ? —

The Gemara answers:

— **כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום** — **Here**, where it states that they faced one another, it refers to a time when Israel does the will of the Omnipresent, — **כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום** — whereas here, where it states that they faced the House, it refers to a time when Israel does not do the will of the Omnipresent.^[12]

The Gemara asks:

HAMOCHEIR PEIROS CHAPTER SIX BAVA BASRA

99a

— **ולמאן דאמר ופניהם לבית** — **And according to the one who says that the cherubim stood with their faces toward the House,** — **הא כתיב, ופניהם איש אל אחיו,** — **but it is written: with their faces toward one another.**^[13] — ? —

The Gemara answers:

— **דמצדדי אצדודי** — **In truth, they faced the House.** Nevertheless, this verse teaches that [their faces] were angled so that they partially faced each other as well.

The Gemara cites a corroboratory Baraisa:

— **דתניא** — **As it was taught in a Baraisa:** — **אונקלוס הגר אמר** — **ONKELOS THE CONVERT SAID:** — **ומצודדים פניהם**^[14] — **THE CHERUBIM WERE FORMED LIKE CHILDREN,** — **מעשה צעצועים** — **AND THEIR FACES WERE ANGLED** towards each other, — **כתלמיד הנפטר מרבו** — **LIKE the face of A STUDENT TAKING LEAVE OF HIS TEACHER.**^[15]

תענית כ"ט.

(ו) היה זעש פשוטיהו כוונתו
 צערכין (דף יג.) פ"י אליא קינה
 שכן תרגום יונתן בן עוזיאל שא קינה
 (יחזקאל כח) טול אליא וכמו אלי
 ככתולה תורת שק על צעל נעוריה
 (יחזקאל ח) שפירושו קונני וכי: נהרשה
 העיר. כדכתיב (מסכה ג) ליון עדה תמרש
 שנחשה כולה ונעשית כשדה תרושה:
 בעל החוטם. צעל קומה וזורה
 ל"א גדול הדור^ב: מתבקש ליהרג
 ברמז אמר ליה שלא יכירו בו אנשי
 המלך: משא. נמצא כמו טשו
 צמעתא (שם דף ג:): א"ל. האדון
 אלל רבן גמליאל צננעא: ומית
 חד מינייהו. מן היועלין וכספורין
 שארע להן על שהרעו לגזור:
 גיא חיוון. ירושלים שהכל מסתכלין
 שם: מקרקר. לשון יללה: קור
 ושוע. מקוון חועק לשון הנה
 קול שועת בת עמי (ירמיה ח) קור
 כמו קרי דבשמיטת חולין (דף
 קטג:)^ד: א"ל ההר. צעצל הר
 ליון ששמש: משנכנס אדר.
 ימי נסים היו לישראל פורים ופסח:
 ניצל

(ה) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום הני
 ארבעים יום נבי חד הוו אמר אביי^א תמוז
 דההיא שתא מלווי מלויה דכתיב^ב קרא עלי
 מועד לשבור בחורי וכתיב^ג ותשא כל העדה
 ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא^ד אמר
 רבה אמר ר' יוחנן^ה (אותו היום ערב^ו) תשעה באב היה אמר להם הקב"ה
 אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות חרב הבית
 בראשונה^ז דכתיב^ח ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה
 [שנה] למלך נבוכדנצר מלך בבל בא נבזראדן רב טבחים עבד מלך בבל
 ירושלם וישרוף את בית ה' וגו' וכתיב^ט ובחדש החמישי בעשור לחדש
 היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנצר^י מלך בבל בא נבזראדן רב
 טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם^{יא} וגו' ותניא^{יב} אי אפשר לומר בשבעה
 שהרי כבר נאמר בעשור ואי אפשר לומר בלילה ואכלו וקלקלו בו שביעי
 בשבעה הא כיצד בשבעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שביעי
 שמיני *ותשיעי סמוך לחשכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל
 היום כולו^{יג} שנאמר^{יד} או לנו כי פנה היום כי ינמו צללי ערב והיינו דאמר
 רבי יוחנן^{טו} אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו
 של היכל בו נשרף ורבנן אתחלתא דפורענותא עדיפא ובשניה מנלן דתניא
^{טז} מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב אמרו^{טז} כשחרב בית המקדש
 בראשונה^{יז} אותו היום ערב תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית
 היתה ומשמרתה של יהויריב היתה והלויים היו אומרי^{יח} שירה ועומדין על דוכנם
 ומה שירה היו אומרים^{יט} וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו
 שבאו נכרים וכבשום^כ בשניה נלכדה ביתר גמרא נחרשה העיר^{כא} תניא

ע"י טע מנח"ט נח"ט קן טעמנו
 אומן פסוק ויכרסלי מפרש אליא
 נקט פירוש אליא הוי כמו אלי
 ככתולה דהוי לשון קינה כמו שקורין
 העולם ריאוי"ל צלע"ז:
 אמר
 רבה אמר ר' יוחנן (אותו היום ערב)
 תשעה באב היה אמר להם הקב"ה
 אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע
 לכם בכיה לדורות חרב הבית
 בראשונה דכתיב ובחדש החמישי
 בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה
 [שנה] למלך נבוכדנצר מלך בבל בא
 נבזראדן רב טבחים עבד מלך בבל
 ירושלם וישרוף את בית ה' וגו'
 וכתיב ובחדש החמישי בעשור לחדש
 היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך
 נבוכדנצר מלך בבל בא נבזראדן רב
 טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם
 וגו' ותניא אי אפשר לומר בשבעה
 שהרי כבר נאמר בעשור ואי אפשר
 לומר בלילה ואכלו וקלקלו בו
 שביעי בשבעה הא כיצד בשבעה
 נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו
 בו שביעי שמיני *ותשיעי סמוך
 לחשכה הציתו בו את האור והיה
 דולק והולך כל היום כולו שנאמר
 או לנו כי פנה היום כי ינמו צללי
 ערב והיינו דאמר רבי יוחנן אלמלי
 הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא
 בעשירי מפני שרובו של היכל בו
 נשרף ורבנן אתחלתא דפורענותא
 עדיפא ובשניה מנלן דתניא מגלגלין
 זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב
 אמרו כשחרב בית המקדש בראשונה
 אותו היום ערב תשעה באב היה
 ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית
 היתה ומשמרתה של יהויריב היתה
 והלויים היו אומרי שירה ועומדין
 על דוכנם ומה שירה היו אומרים
 וישב עליהם את אונם וברעתם
 יצמיתם ולא הספיקו שבאו נכרים
 וכבשום בשניה נלכדה ביתר גמרא
 נחרשה העיר תניא

יחזקאל
 דבערב ט"ב חזרו א"כ לא
 הוו בדרך אלא מ' נבי
 חדא וקרא אמר ארבעים:
 תמוז מלויה ואיכא ל'
 הדמוז נמצא בערב ט"ב
 מ' מלאים ולמחר קבעי
 לט"ב קרא עלי מועד
 שקבעו תמוז של שלשים.
 והובה ע"י חייב לפי
 שבט"ב היה כבר חייב
 ששרף בו בראשונה.
 כשהרס משמע נחרש:
 בעל החוטם כלומר עין
 שבהם חשוב שבהם.
 דבטלי קצור. לכבס
 וללבוש מאי כבוד שבת
 איכא במאי דלבוש
 בחמישי אלא לאו
 להניח וללבוש שבת
 דהיינו כבוד שבת טעמא
 דבחמישי לפי שהוא קרוב
 לשבת אבל שאר יומי
 אפילו להניח וקשיא
 לרב הונא פ.

גליון הש"ס
 [מכת"י רש"י ד"ה
 ואמר רבי חמא וכו'
 וחדש ש"פ כ"ט ימים
 יצמיתם וכו']

The Gemara cites a Baraisa that notes and reconciles the apparent discrepancy between these two accounts.
IT IS NOT POSSIBLE TO SAY that the Temple was destroyed on **THE SEVENTH** of Av, as would appear from the verse in *Kings*, **BECAUSE IT IS ALREADY STATED** in *Jeremiah* that the incident took place on **THE TENTH**. **AND IT IS NOT POSSIBLE TO SAY** the Temple was destroyed **ON THE TENTH** of Av, as would appear from the verse in *Jeremiah*, **BECAUSE IT IS ALREADY STATED** in *Kings* that the incident took place **ON THE SEVENTH**. **HOW IS IT** that these verses can be reconciled?

תענית כ"ט.

וְאָכְלוּ, וְשָׁבְעוּ בְּשַׁבְעָה נִכְנְסוּ נְכָרִים לְהִיכָל — ON THE SEVENTH, THE HEATHENS ENTERED THE SANCTUARY, AND THEY ATE AND PERFORMED DEPRAVED ACTS THERE ON THE SEVENTH AND EIGHTH. וְהִשְׁמִיטוּ בּוֹ שְׁבִיעֵי שְׁמִינֵי — AND ON THE NINTH, TOWARDS EVENING, THEY SET FIRE TO IT, וְהָיָה דוֹלֵק וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם בּוֹלוֹ — AND IT CONTINUED TO BURN THE ENTIRE DAY of the tenth of Av, שְׁנֵאמַר: „אֹי לָנוּ בִּיפְנֵי הַיּוֹם בִּיִּנְטוּ צְלִי־עֶרֶב” — AS IT IS STATED: *WOE UNTO US THAT THE DAY HAS DECLINED, THAT THE SHADOWS OF EVENING ARE APPROACHING.*^[23]

וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן — And thus did R' Yochanan say, in light of the Baraisa's teaching that the Temple burned primarily on the tenth of Av: אֲלֵא קִבְעַתִּי אֶלָּא — **Had I been present in that generation** which fixed the date for commemorating the Temple's destruction, **I would not have fixed [the commemoration]** on any day **other than the tenth** of Av, and not on the ninth, מִפְּנֵי שְׂרֻבּוֹ שֶׁל הַיֵּכָל בּוֹ נִשְׂרַף — **because it was then that most of the Sanctuary was actually burned.**

The Gemara explains the other view:

וְרַבָּנָן — And **the Rabbis**, who nevertheless instituted the mourning for the Temple on the ninth of Av, held that אֶתְחַלְתָּא דְּפּוּרְעָנוּתָא עֲדִיפָא — **it is better** to fix the commemoration according to **the inception of the calamity** than according to the major unfolding of the calamity itself.

For this reason, even though we are allowed to eat, there are certain rules for the 10th of Av.

This year we are fasting on the tenth, since the 9th falls out on shabbat.

תענית כט.

והדרש ש"פ ב"ט ימים
שאב"ו בש"ו וב"ו ע'
ט"ו ה' ע"א וע' נוס'
פסוקין דף י"א ע"א ד"ה
לש"ג וס"ו:

הגהות
מהר"י לנדא

לומר יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו נכרים וכבשום וכן בשנה נלכדה ביתר גמרא נחרשה העיר תניא כשחרב טורנוסרופוס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא אדון אחד ועמד בבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש בעל החוטם מתבקש שמע רבן גמליאל אול משא מינייהו אול לגביה בצנעא א"ל אי מצילנא לך מייתית לי לעלמא דאתי א"ל הן א"ל אשתבע לי אשתבע ליה סליק לאיגרא נפיל ומית וגמירי דכי גזרי גזירתא ומית חד מינייהו מבמלי לגזרתייהו יצתה בת קול ואמרה אדון זה מזומן לחיי העולם הבא רבנן משחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה

משעה שלפני היה כי אלף
ה"ג אוחי היום ט' שלפ
היה: (ו) ד"ה וישנ ט'
אליהם פעלמא הוא
דפסל: (ז) תוס' ד"ה
וכתיב כי משפטים ימים
של חדש איך וכו' הו
שגשג יום א"כ:
(ח) בא"ד היה ככלל
ההנהגה

The fifth calamity listed in the Mishnah as occurring on Tishah B'Av:
נְחֻרְשָׁה הָעִיר — THE CITY of Jerusalem WAS PLOWED UNDER.^[29]

The Gemara cites a Baraisa:

נְגִזְרָה גְזָרָה עַל רַבֵּן גַּמְלִיאֵל לְהַרְיֵגָה — **WHEN TURANUS RUFUS PLOWED UNDER** the ruins of **הַהֵיכָל** — **IT WAS DECREED** by the Roman government **UPON RABBAN GAMLIEL TO BE PUT TO DEATH.** **בָּא אָדוֹן אֶחָד וְעָמַד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְאָמַר** — **A CERTAIN Roman OFFICIAL CAME AND STOOD IN THE STUDY HALL AND ANNOUNCED:** **בְּעַל הַחוּטָם מִתְבַקֵּשׁ בְּעַל הַחוּטָם מִתְבַקֵּשׁ** — **THE ONE WITH THE PROMINENT NOSE IS WANTED, THE ONE WITH A PROMINENT NOSE IS WANTED,** for execution.^[30]
וְשָׁמַע רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אָזַל לְטָשָׁא מִיַּנְיֵיהוּ — **RABBAN GAMLIEL UNDERSTOOD AND WENT AND HID FROM [THE ROMANS].** **וְאָזַל לְגַבְיָהּ בְּצִינְעָא** — **[THE ROMAN OFFICIAL] WENT SECRETLY TO [RABBAN GAMLIEL]** **וְאָמַר לֵיהּ אִי מְצִילְנָא לְךָ מִיַּתְּתִית לִי לְעַלְמָא דְאַתִּי** — **AND SAID TO HIM: "IF I SAVE YOU from being executed, WILL YOU BRING ME TO THE WORLD TO COME?"** **וְהָן אָמַר לֵיהּ הָן** — **[RABBAN GAMLIEL]**

30. The official was making a veiled reference to Rabban Gamliel, to warn him of the outstanding warrant for his arrest and execution. He could not warn Rabban Gamliel openly, for fear of the imperial agents. Rather, he spoke of “the man with the prominent nose,” which Rabban Gamliel correctly understood as alluding to himself, since he was of prominent and imposing appearance. Alternatively, “the man with the prominent nose” alluded to Rabban Gamliel’s status as the great sage of his generation. For just as a well-formed nose makes the face beautiful, so too does the great sage beautify his generation (*Rashi; Rashi to Ein Yaakov*).

31. The Romans viewed the death of one of the council members as an omen that they had erred in their judgment when they made the decree. Accordingly, the decree to execute Rabban Gamliel was annulled (*Rashi*).

מרון, תקנ"ה א': נוהגים שלא להניח תפלין בתשעה באב שחרית ולא טלית, אלא לובשים טלית קטן תחת בגדים בלא ברכה, ובמנחה מניחים ציצית ותפלין ומברכין עליהם.

רמ"א, תקנ"ז א': והמנהג פשוט, שאין אומרים נחם רק בתפלת מנחה של תשעה באב, לפי שאז הציתו אש במקדש, ולכן מתפללים אז על הנחמה.

לששון ולשמחה

יושבים על כסאות ולא על הארץ וכד'. במ"ב סימן תקנ"ה ס"ק א' פירש בשם ספר סדר היום את טעם הקולא של טלית ותפילין במנחה – שזה כדי להראות נחמה באבלנו ביום זה. ההבנה הפשוטה בדבריו היא, שמפני שבזמן הזה שהיה שיא החורבן עלולים אנו ליפול מתוך האבילות לתוך יאוש – על כן דוקא אז מראים אנו נחמה באבלנו. גם העובדה שתפילת "נחם" נאמרת רק במנחה של תשעה-באב מפני שאז הציתו אש במקדש (מ"א סימן תקנ"ז) תתפרש באופן זה. ר"ל, שבכדי שתוקף האבילות ותוקף החורבן לא יביאנו לידי יאוש אנו מבקשים מן הקב"ה את הנחמה.

The reason why we get up from the mourning at the peak of the destruction, is so that we don't fall into despair.

ברכות ד:

נימא " הלל הגדול דכתיב ביה " נותן לחם לכל בשר אלא משום דאית ביה תרתין אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר
 נו"ן באשרי • מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל דכתיב " נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל במערבא מתרצי
 לה הכי נפלה ולא תוסיף לנפול עוד קום בתולת ישראל אמר רב נחמן בר יצחק אפילו הכי (6) חזר דוד וסמכן ברוח
 הקדש שניא " סומך ה' לכל הנפלים: אלא אלעזר בר אבינא גדול מה שנאמר במיכאל יותר ממה שנאמר בגבריאל

It was stated [above](#) that Psalm 145 follows the order of the *aleph beis*. The Gemara discusses an omission in this pattern:

מפני שיש בה מפלתן של — מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי : R' Yochanan said — אמר רבי יוחנן
 מפני שיש בה מפלתן של — Why is a verse beginning with the letter *nun* not mentioned in *Ashrei* (i.e. Psalm 145)?^[35]
 מפני שיש בה מפלתן של — That is because [the letter *nun*] contains an allusion to the downfall of
 Israel's enemies,^[36] — דכתיב „נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל“^[36] — as it is written: *She has
 fallen and will no longer rise, the maiden of Israel.*^[37]

The Gemara records an alternative explanation of this verse:

במערבא מתרצי לה הכי — In the West, i.e. in Eretz Yisrael,^[38] they explain it positively as
 follows : — נפלה ולא תוסיף לנפול עוד קום בתולת ישראל : — *She has fallen, but will no longer
 do so. Arise, O maiden of Israel!*^[39]

The Gemara continues its analysis of Psalm 145:

אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח — אמר רב נחמן בר יצחק — Rav Nachman bar Yitzchak said:
 Even so, i.e. although he omitted any allusion to Israel's downfall, David
 nevertheless came and supported them (i.e. he mentions the ascent of those who had
 fallen) in the next verse, which was composed with the Divine spirit,^[40] — סומך ה' —
 שניאמר „סומך ה' לכל הנפלים“ — as it is written:^[41] *God supports all the fallen ones.*

39. According to this explanation, the clause ולא תוסיף קום is divided in two. The words לא תוסיף are applied to the beginning of the sentence — נפלה ולא תוסיף, *She has fallen and will no longer do so*. The word קום then begins a new sentence — קום בתולת ישראל, *Arise, O maiden of Israel!*

Actually, this chapter in *Amos* is the prophet's lamentation of Israel's downfall. How, then, can our Gemara interpret the verse as a blessing rather than a curse? The *Vilna Gaon* explains that the prophet is lamenting that Israel has fallen to the nethermost depths. This curse is, however, a blessing in disguise. Having descended so low that they have hit the bottom and cannot sink any lower, the future can only hold an improvement of their situation — they will rise again. (For the same theme, expanded, see *Yismach Moshe* in the preface to his work on *Chumash* עור מאמרינו.)

40. To be sure, the entire book of *Psalms* was composed with Divine inspiration [*Ruach HaKodesh*]. However, the Gemara stresses the point here because in this verse David is supporting those whom the prophet Amos declared fallen. In view of the fact that Amos flourished many years after David, the Gemara felt it necessary to note that David's response to Amos' subsequent curse was made with Divine inspiration (*Sifsei Chachamim*).

41. *Psalms 145:14*. This verse, which begins with a *samech*, is the one that would have followed a verse beginning with a *nun* (see [note 35](#)).

בראשית, כח, יד: והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה.

כלי יקר

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה. מה שהזכיר הרוחות המקבילין זה כנגד זה, ולא הזכירן כסדרן, לפי שאמרו במדרש (עיין מדרש תהלים מד.ב) אין התשועה באה לישראל כי אם בזמן שהם בתכלית השפלות, שנאמר (תהלים מד.כו) כי שחה לעפר נפשינו וגו', מה כתיב בתריה קומה עזרתה לנו. וטעם של דבר שכל זמן שאינן בתכלית השפלות אז אינן תולין בטחונם בה' וחושבים תחבולות להנצל מפח יקוש ע"י תחבולות אנושיות. וע"כ ריחק ה' את האדם ורבה העזובה. כי לא בטחו בתשועת ה' אך כשיראו כי אזלת יד השתדלותם ואין עוזר וסומך, אז עיניהם נשואות אל ה' לקרוא אליו בעת הצר להם וה' שומע, ובאותו זמן התשועה באה דרך בריחה מן הקצה אל הקצה, דהיינו מן תכלית השפלות אל תכלית המעלה, ולפי שכפי הטבע לא יאומן כי יסופר שיעלו בשפל מצבם אל רום מעונה, ע"כ נאמר ליעקב במראה זו ג' מעלות בדרך לא זו אף זו, כי מתחילה אמר והיה זרעך כעפר הארץ באותו זמן שיהיה שחה לעפר נפשם באותו זמן ופרצת ר"ל יעלה הפורץ לפנייהם להעלותם אל גרם המעלה. וא"ת אף אם יעלו מן השפלות אל איזו מעלה מ"מ א"א שיברחו

As long as one did not hit rock bottom, he doesn't turn to Hashem for help, they rather look for other resources for help. Once a person has no alternative, he will rely solely on Hashem. Then the salvation will come in an unnatural way, they will be brought up from the depths to the most elevated heights.

ספורנו

אֲשֶׁר כְּמֹהוּ לֹא נִהְיָה²⁵, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (סנהדרין צח, א): אִם רָאִיתָ דוֹר שֶׁצָּרוֹת רַבּוֹת בָּאוֹת עָלָיו כְּנֶהֱרַ, חֲכֵה לוֹ²⁶, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי יָבֵא כְנֶהֱר צָר" וְסָמִיךְ לִיה "וְכֵא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" (ישעיהו נט, יט-כ). וּנְבָרְכוּ בָּהּ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה וּבְזֹרְעָהּ. כְּעֵינֵינוּ "וְאַתֶּם כְּהֵנִי ה' תִּקְרְאוּ, מְשֻׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֹאמַר לְכֶם"²⁷ (שם סא, ו).

(טו) כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ. וְזֶה שְׁאָמְרְתִי (פסוק יד) שְׁאַחַר רַב הַגְּלוּת תִּפְרָץ כָּל גְּבוּל וְלֹא תֵאבֵד בְּצָרוֹת הַגְּלוּת²⁸, יִהְיֶה מִפְּנֵי שְׂבִימֵי הַגְּלוּת לֹא אֶעֱזָבְךָ²⁹, כְּאָמְרוּ "וְאַךְ

אֲתָה "נִשְׂיָא אֱלֹהִים" בְּקֶרֶב יוֹשְׁבֵיהָ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ אֹבְדֵיהֶם וְיִצְחָק.

(יד) וְהָיָה זֹרְעָה כְּעֵפֶר הָאָרֶץ, וּפְרֻצָּתָ. אַחֲרַי שִׁיְהִי זֹרְעָה כְּעֵפֶר הָאָרֶץ, כְּעֵינֵינוּ "וְתִשְׁמִי כְּאָרֶץ גֹּדֶף וְכַחוּץ לְעֵבְרִים"²² (ישעיהו נא, כג). וְזֶה שִׁיְהִי בְּתַכְלִית הַשְּׁפָלוּת, אֲזִי תִפְרָץ אֶת כָּל גְּבוּלוֹת "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ" מִכָּל צַד, "יִמָּה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה", כְּמוֹ שֶׁהֵעִיד בְּאָמְרוֹ "וְקִרְקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת"²³ (במדבר כד, יז). כִּי אֲמַנְסֵם תְּשׁוּעַת הָאֵל הַעֲתִידָה תִּהְיֶה אַחֲרַי רַב שְׁפָלוּת יִשְׂרָאֵל הַהוּוֹה²⁴ הַיּוֹם בְּגְלוּתָם,

When the Jewish people will feel like dirt, then they will expand their boundaries.

לששון ולשמחה

ד. וזה נראה ביאור דברי ר"ע בגמ' מכות הנ"ל - "עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת". הכוונה היא שכבר הובשרה הקרקע לקיום נבואת זכריה, כי "שועל יוצא מבית קדשי הקדשים" הוא קיום נבואת אוריה "ציון שדה תחרש" שהוא שיא החורבן. לא רק שאין ביהמ"ק אלא אין אפילו היכן לבנות אותו. נו"ל התוספתא פ"א דברכות: "שאין השכינה חוזרת לתוכה (של ירושלים) עד שתעשה הר שנא' ההר הטוב הזה והלבנון וכו' ואומר: זכור ה' לבני אדום האומרים ערו עד היסוד בה - שעקרו יסודותיה". עכ"ל. ומרן הגרי"ז זצוק"ל נהג לפרש עפ"י את זמירת-שבת "אלקים תן במדבר הר" - שהכוונה היא להר שחרש טורנוסרופוס שהוא ה"מכון" לביהמ"ק. ומכיון שכבר הגיע החורבן עד היסוד, לדיוטא התחתונה לגמרי, מכאן יש לצפות לקיום נבואת זכריה, כי ה"לא תוסיף קום" הוא עצמו ה"מנוף" של "קום בתולת ישראל". ובזה יובן, מדוע לא הסביר ר' עקיבא את פשר שחוקו עד אשר ביקש מהם להסביר את פרש בכייתם, כי אכן ככל שיובן יותר "מפני מה אתם בוכים" כך יובן "מפני מה אתה משחק".

This is what rabbi Akiva meant; now that we see the fox, we know that it hit breakpoint, so the salvation is on its way.

